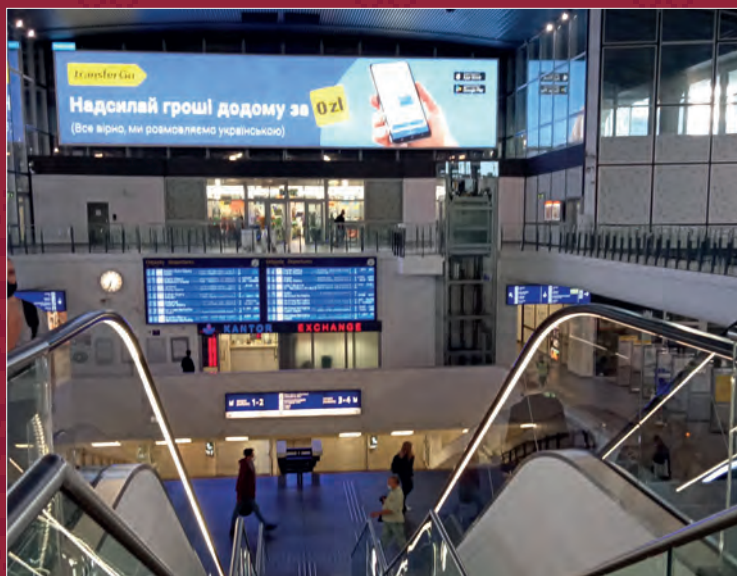

Paweł Levchuk

10

PROGRAM NAUCZANIA JĘZYKA UKRAIŃSKIEGO JAKO DRUGIEGO JĘZYKA OBCEGO W LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM

Program nauczania
języka ukraińskiego
jako drugiego języka obcego
w liceum ogólnokształcącym

Nowe w Glottodydaktyce

Studia lingwistyczne
i pedagogiczne

nr 10

Redaktor naukowy serii:

Przemysław E. Gębał

Rada naukowa serii:

prof. dr hab. Jerzy Nikitorowicz

dr hab. Krystyna Bleszyńska, prof. SGGW

dr hab. Beata Pitula, prof. PŚ

Paweł Levchuk

Program nauczania
języka ukraińskiego
jako drugiego języka obcego
w liceum ogólnokształcącym

WYDAWNICTWO
KSIĘGARNIA
AKADEMICKA

Kraków 2025

Paweł Levchuk

Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk

 <https://orcid.org/0000-0001-7865-6833>

 p.levchuk@ispan.edu.pl

© Copyright by Paweł Levchuk & Księgarnia Akademicka, 2025

Recenzent

prof. Yaroslav Polishchuk

Opracowanie redakcyjne

Anna Kandzior-Zug

ISBN 978-83-8368-342-3 (druk)

ISBN 978-83-8368-343-0 (PDF)

<https://doi.org/10.12797/9788383683430>

Na okładce wykorzystano zdjęcie z Dworca Warszawa Centralna
(fot. Paweł Levchuk)

Publikacja dofinansowana przez Ukraińską Fundację Republikańską

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków

tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43

e-mail: publishing@akademicka.pl

<https://akademicka.pl>

Nauczycielom z Ukrainy,
którzy potrafili odnaleźć się
w polskiej rzeczywistości edukacyjnej,
dedykuję.

Spis treści

1. Wprowadzenie do programu nauczania języka ukraińskiego jako obcego w liceum ogólnokształcącym	9
1.1. Adresaci programu	11
Podziękowania	11
1.2. Kwalifikacje do nauczania języka ukraińskiego jako obcego	12
2. Wyróżniki programu	15
3. Cele kształcenia według podstawy programowej	17
3.1. Cele kształcenia – wymagania ogólne	17
3.2. Treści nauczania – wymagania szczegółowe	18
4. Wymagania organizacyjne i kadrowe	24
5. Warunki i sposób realizacji	26
6. Modyfikacja programu	30
7. Procedury osiągnięcia celów	32
8. Rozpisanie efektów kształcenia na klasy liceum	35
8.1. Działania językowe w programie nauczania języka ukraińskiego jako obcego	37
9. Katalog tematyczny	39
10. Katalog gramatyczny	42
11. Rozkład materiału	46
12. Ewaluacja nauczania	51
13. Ocenianie	60
14. Aneks	68
15. Podręczniki	74
16. Platformy e-learningowe	75

17. Akty prawne	76
18. Bibliografia	77
19. Streszczenie	79
20. Summary	80

1. Wprowadzenie do programu nauczania języka ukraińskiego jako obcego w liceum ogólnokształcącym

Współczesna edukacja językowa w liceum ogólnokształcącym powinna nie tylko umożliwiać opanowanie konkretnego języka obcego, lecz także wspierać rozwój **kompetencji międzykulturowych, metajęzykowych oraz uczenia się przez całe życie**. Nauczanie języka ukraińskiego jako drugiego lub kolejnego języka obcego w szkole ponadpodstawowej wpisuje się w tę perspektywę i stanowi odpowiedź na rosnącą rolę **kompetencji wielojęzycznych** we współczesnym świecie (por. Council of Europe 2020; KMK 2015).

Program ten ma na celu umożliwienie uczniom osiągnięcia poziomu A2 według *Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego* (Costa i in. 2003), a następnie pogłębienie znajomości języka ukraińskiego do poziomu A2+ lub wyższego, zgodnie z indywidualnymi możliwościami i tempem rozwoju uczniów. Punktem wyjścia do konstruowania programu jest **koncepcja indywidualnej wielojęzyczności** (Beacco et al. 2016), rozumianej jako rozwój kompetencji językowych ucznia w różnych językach – niekoniecznie do tego samego poziomu zaawansowania, lecz w sposób komplementarny i funkcjonalny.

Zgodnie z założeniami **edukacji językowej w Unii Europejskiej** („język ojczysty + dwa języki obce”) oraz dokumentami edukacyjnymi państw członkowskich (por. KMK 2015) nauczanie języka ukraińskiego wspiera **indywidualną i funkcjonalną wielojęzyczność**, która nie tylko zwiększa szanse edukacyjne i zawodowe, lecz także kształtuje postawy otwartości i szacunku wobec innych kultur oraz języków.

Program opiera się na zasadzie **zintegrowanego kształcenia kompetencji komunikacyjnych**, w tym:

- rozumienia ze słuchu i czytania,
- mówienia (interakcji i wypowiedzi monologowych),
- pisania i przetwarzania językowego (niem. *Sprachmittlung*),
- a także refleksji nad językiem oraz rozwijania kompetencji do samodzielnego uczenia się języków (ang. *learning to learn*, por. Little 2007).

Szczególną wagę przywiązuje się do budowania **strategii uczenia się**, które pozwalają uczniom monitorować postępy, dobierać narzędzia oraz świadomie rozwijać swoje umiejętności komunikacyjne. Uczniowie są również wspierani w **transferze wiedzy językowej** między językami (język ojczysty – języki obce), co zwiększa efektywność nauki i poszerza ich kompetencję wielojęzyczną (Krumm i Plutzar 2008).

Nauka języka ukraińskiego, jako języka pokrewnego językowi polskiemu i należącego do tej samej rodziny języków słowiańskich, umożliwia uczniom nie tylko rozwój kompetencji językowych, lecz także pogłębione zrozumienie mechanizmów systemowych języków. Jednocześnie – z uwagi na jego obecność w przestrzeni społecznej (por. Levchuk 2021; Levchuk 2023; Levchuk 2024) i edukacyjnej – pozwala tworzyć **autentyczne sytuacje komunikacyjne** i budować otwartą wspólnotę uczniowską.

Program został opracowany w perspektywie **spiralnej progresji** i uwzględnia podział materiału na osiem semestrów w czteroletnim cyklu nauczania. Jego struktura umożliwia systematyczne rozwijanie i pogłębianie treści leksykalnych i gramatycznych w korelacji z kompetencjami komunikacyjnymi oraz potrzebami ucznia.

Uczenie się języka ukraińskiego traktowane jest nie tylko jako opanowanie narzędzia komunikacji, lecz także jako **proces poznawczy, społeczny i kulturowy**, który rozwija samoświadomość ucznia i wspiera go jako **uczestnika życia społecznego i kulturalnego w społeczeństwie wielojęzycznym**.

1.1. Adresaci programu

Program skierowany jest do nauczycieli języka ukraińskiego pracujących w liceach ogólnokształcących, posiadających kwalifikacje zgodne z odpowiednim rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki (MEiN). Jego celem jest zapoznanie nauczycieli z materiałem przeznaczonym do nauczania języka ukraińskiego na poziomie ponadpodstawowym dla uczniów rozpoczynających lub kontynuujących naukę. Program ukazuje także sposoby osiągania ogólnych i szczegółowych celów edukacyjnych.

Ponadto oferuje wsparcie w opracowywaniu metod organizacji procesu dydaktycznego, dostosowanych do specyfiki grupy uczniów oraz ich indywidualnych potrzeb i możliwości. Nauczyciele znajdą w nim również praktyczne wskazówki dotyczące stosowania różnorodnych metod i technik nauczania, organizacji pracy na lekcji, monitorowania postępów uczniów, diagnozowania ich osiągnięć oraz rozwijania ich samodzielności i motywacji do dalszego kształcenia.

Program jest również adresowany do uczniów liceum oraz ich rodziców. Zawiera opis ogólnych i szczegółowych celów nauczania języka ukraińskiego, a także przedstawia zakres treści programowych i standardy osiągnięć, co wspiera efektywne uczenie się języka na poziomie szkoły średniej.

Program wspiera także rozwój zawodowy nauczycieli języka ukraińskiego, wskazując możliwości doskonalenia kompetencji językowych oraz pogłębiania wiedzy z zakresu lingwistyki, realioznawstwa i kultury.

Podziękowania

Pragnę wyrazić głęboką wdzięczność Zastępczyni Szefa Kancelarii Prezydenta Ukrainy pani Irynie Vereshchuk za okazane wsparcie dla idei opracowania i publikacji prezentowanego programu nauczania oraz dla

inicjatywy wprowadzenia języka ukraińskiego jako obcego do polskiego systemu edukacji. Bez determinacji i zaangażowania Pani Premier realizacja tego projektu mogłaby napotkać poważne trudności.

Słowa podziękowania kieruję również do pana Wasyla Melnychuka, III Sekretarza Ambasady Ukrainy w Polsce, który z wielkim zaangażowaniem wspierał przedsięwzięcie od strony formalnej.

Składałam serdeczne podziękowanie Ukraińskiej Fundacji Republikańskiej za wsparcie finansowe publikacji tej pracy.

Składałam podziękowania prof. Yaroslavowi Polishchukowi z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu za cenne uwagi i komentarze, które przyczyniły się do udoskonalenia niniejszej pracy. Wyrazy wdzięczności kieruję również do prof. Przemysława Gębala z Uniwersytetu Gdańskiego – redaktora serii wydawniczej, w ramach której ukazuje się publikacja – za życzliwość i wsparcie na każdym etapie jej powstawania. W opracowaniu podziału treści nauczania bardzo ważne były sugestie dr Olesyi Palinskiej z Uniwersytetu w Oldenburgu, za co składałam serdeczne podziękowania.

W trakcie powstawania tej pracy nieustannie towarzyszyły mi słowa wsparcia oraz cenne podpowiedzi. Proszę, aby moje podziękowania za nie zechciały przyjąć: prof. Lesia Demśka-Budzuliak z Narodowej Akademii Służby Bezpieczeństwa Ukrainy, pani Iryna Yaremchuk z Ministerstwa Spraw Zagranicznych Ukrainy, dr Anna Mikulska z Uniwersytetu Paryskiego (Sorbona) oraz mgr Monika Stąpor z Uniwersytetu Metropolitalnego w Oslo.

1.2. Kwalifikacje do nauczania języka ukraińskiego jako obcego

Zgodnie z § 12 Rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz.U. 2023, poz. 2102) kwalifikacje do nauczania

języka ukraińskiego jako obcego w klasach VII-VIII szkoły podstawowej oraz w szkołach ponadpodstawowych, z wyjątkiem szkół i oddziałów specjalnych, posiada osoba, która:

1. ukończyła studia pierwszego i drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie prowadzone zgodnie z obowiązującym standardem kształcenia w zakresie języka ukraińskiego, jego nauczania lub lingwistyki stosowanej obejmującej język ukraiński oraz posiada przygotowanie pedagogiczne, lub
2. ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie na kierunku niezwiązanym bezpośrednio z nauczaniem języka obcego, lecz:
  - a) legitymuje się świadectwem egzaminu z języka ukraińskiego w stopniu zaawansowanym lub biegłym, określonym w załączniku do rozporządzenia, i posiada przygotowanie pedagogiczne lub
  - b) posiada świadectwo złożenia państwowego nauczycielskiego egzaminu z języka ukraińskiego stopnia II, o którym mowa w załączniku do rozporządzenia, lub
3. ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie na kierunku filologia (specjalność język ukraiński), lingwistyka stosowana w zakresie języka ukraińskiego lub nauczanie języków obcych z językiem ukraińskim – zgodnie z przepisami obowiązującymi przed 3 sierpnia 2019 r. – oraz posiada przygotowanie pedagogiczne, lub
4. ukończyła studia pierwszego stopnia przed wejściem w życie rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli:
  - a) na kierunku filologia w specjalności język ukraiński i posiada przygotowanie pedagogiczne lub
  - b) na innym kierunku ze specjalnością język ukraiński lub lingwistyka stosowana z językiem ukraińskim i posiada przygotowanie pedagogiczne, lub

5. ukończyła studia pierwszego stopnia na kierunku innym niż wskazane wyżej przed dniem wejścia w życie ww. rozporządzenia z 2012 r. i:
  - a) posiada świadectwo egzaminu z języka ukraińskiego w stopniu zaawansowanym lub biegłym, zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia, oraz przygotowanie pedagogiczne lub
  - b) posiada świadectwo złożenia państwowego nauczycielskiego egzaminu z języka ukraińskiego stopnia II, lub
6. ukończyła nauczycielskie kolegium języków obcych w specjalności języka ukraińskiego, lub
7. ukończyła studia w kraju, w którym językiem urzędowym jest język ukraiński, i posiada przygotowanie pedagogiczne.

2. Wyróżniki programu

Program nauczania języka ukraińskiego jako drugiego języka obcego w liceum ogólnokształcącym posiada szereg cech, które wyróżniają go spośród innych dostępnych rozwiązań dydaktycznych:

1. Podejście wielojęzyczne i interkulturowe

Program odwołuje się do koncepcji indywidualnej wielojęzyczności, zgodnie z zaleceniami Rady Europy. Wspiera rozwój kompetencji językowych w powiązaniu z językiem ojczystym ucznia oraz innymi językami obcymi, dzięki czemu kształtuje świadomość językową i otwartość kulturową.

2. Zintegrowane kształcenie kompetencji komunikacyjnych

Program łączy rozwój wszystkich sprawności językowych: słuchania, czytania, mówienia, pisania oraz działań mediacyjnych. Uczeń nie tylko poznaje język, lecz także potrafi go używać w codziennych sytuacjach życia szkolnego, rodzinnego i społecznego.

3. Spiralna progresja treści

Zakres materiału jest rozłożony na osiem semestrów w czteroletnim cyklu licealnym. Program przewiduje powrót do kluczowych zagadnień z poszerzeniem słownictwa, struktur i funkcji językowych, co wspiera trwałe przyswajanie i utrwalanie wiedzy.

4. Uwzględnienie potrzeb i możliwości ucznia

Program zakłada elastyczność tempa pracy, umożliwia indywidualizację procesu nauczania i wspiera ucznia w samodzielnym planowaniu oraz monitorowaniu własnego rozwoju językowego (ang. *learning to learn*).

5. Rozwój umiejętności mediacyjnych

W programie położono szczególny nacisk na mediację językową i kulturową – tłumaczenie, parafrazowanie, streszczanie, porównywanie faktów międzykulturowych – co odpowiada rzeczywistym sytuacjom komunikacyjnym i potrzebom uczniów.

6. Silne osadzenie w realiach społecznych i edukacyjnych

Język ukraiński jako język obecny w przestrzeni społecznej w Polsce jest traktowany nie tylko jako przedmiot szkolny, lecz także jako realne narzędzie komunikacji, integracji i współistnienia w wielokulturowym środowisku.

7. Autentyczne sytuacje komunikacyjne i zadania projektowe

Program przewiduje pracę z tekstami użytkowymi i autentycznymi materiałami audiowizualnymi oraz zadania o charakterze projektowym, co wzmacnia motywację i zaangażowanie uczniów.

8. Spójność z europejskimi standardami edukacyjnymi (ESOKJ wraz z CEFR CV) oraz ukraińskimi wymaganiami (Стандарт 2024).

Program jest w pełni zintegrowany z *Europejskim systemem opisu kształcenia językowego* (ESOKJ/CEFR), co umożliwia mierzenie postępów ucznia oraz przygotowanie go do dalszego kształcenia lub certyfikacji językowej.

3. Cele kształcenia według podstawy programowej

Podstawa programowa – wariant III.2. Język obcy nowożytny nauczany jako drugi (kontynuacja 2. języka obcego nowożytnego ze szkoły podstawowej).

3.1. Cele kształcenia – wymagania ogólne

- I. Znajomość środków językowych. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych.
- II. Rozumienie wypowiedzi. Uczeń rozumie proste wypowiedzi ustne artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka, a także proste wypowiedzi pisemne w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.
- III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń samodzielnie tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne i pisemne w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.
- IV. Reagowanie na wypowiedzi. Uczeń uczestniczy w rozmowie i w typowych sytuacjach reaguje w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, ustnie lub pisemnie w formie prostego tekstu w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.
- V. Przetwarzanie wypowiedzi. Uczeń zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

3.2. Treści nauczania – wymagania szczegółowe

- I. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:
  1. człowiek (np. dane personalne, okresy życia, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania);
  2. miejsce zamieszkania (np. dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe);
  3. edukacja (np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się, przybory szkolne, oceny szkolne, życie szkoły, zajęcia pozalekcyjne);
  4. praca (np. popularne zawody i związane z nimi czynności i obowiązki, miejsce pracy, praca dorywcza, wybór zawodu);
  5. życie prywatne (np. rodzina, znajomi i przyjaciele, codzienne czynności, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, konflikty i problemy);
  6. żywienie (np. artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, lokale gastronomiczne);
  7. zakupy i usługi (np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, wymiana i zwrot towaru, promocje, korzystanie z usług);
  8. podróżowanie i turystyka (np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, hotel, wycieczki, zwiedzanie);
  9. kultura (np. twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, media);
  10. sport (np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe, uprawianie sportu);
  11. zdrowie (np. tryb życia, samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie);

12. nauka i technika (np. wynalazki, korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych);
  13. świat przyrody (np. pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenia i ochrona środowiska naturalnego);
  14. życie społeczne (np. wydarzenia i zjawiska społeczne).
- II. Uczeń rozumie proste wypowiedzi ustne (np. rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia, instrukcje) artykułowane wyrażnie, w standardowej odmianie języka:
1. reaguje na polecenia;
  2. określa główną myśl wypowiedzi;
  3. określa intencje nadawcy/autora wypowiedzi;
  4. określa kontekst wypowiedzi (np. czas, miejsce, sytuację, uczestników);
  5. znajduje w wypowiedzi określone informacje;
  6. układa informacje w określonym porządku;
  7. rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.
- III. Uczeń rozumie proste wypowiedzi pisemne (np. listy, e-maile, SMS-y, kartki pocztowe, napisy, broszury, ulotki, jadłospisy, ogłoszenia, instrukcje, rozkłady jazdy, historyjki obrazkowe z tekstem, artykuły, teksty narracyjne, recenzje, wywiady, wpisy na forach i blogach, teksty literackie):
1. określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu;
  2. określa intencje nadawcy/autora tekstu;
  3. określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, czas, miejsce, sytuację);
  4. znajduje w tekście określone informacje;
  5. układa informacje w określonym porządku;
  6. rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu.
- IV. Uczeń tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne:
1. opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
  2. opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;

3. przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
  4. przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
  5. opisuje upodobania;
  6. wyraża i uzasadnia swoje opinie, przedstawia opinie innych osób;
  7. wyraża uczucia i emocje;
  8. stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.
- V. Uczeń tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. notatkę, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia, wiadomość, SMS, kartkę pocztową, e-mail, historyjkę, list prywatny, wpis na blogu):
1. opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
  2. opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
  3. przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
  4. przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
  5. opisuje upodobania;
  6. wyraża i uzasadnia swoje opinie, przedstawia opinie innych osób;
  7. wyraża uczucia i emocje;
  8. stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.
- VI. Uczeń reaguje ustnie w typowych sytuacjach:
1. przedstawia siebie i inne osoby;
  2. nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu (np. prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź);
  3. uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
  4. wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób;

5. wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób;
  6. składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
  7. zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
  8. proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego;
  9. prosi o radę i udziela rady;
  10. pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
  11. ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
  12. wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
  13. wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, zdziwienie, nadzieję, obawę);
  14. stosuje zwroty i formy grzecznościowe.
- VII. Uczeń reaguje w formie prostego tekstu pisanego (np. wiadomość, SMS, krótki list prywatny, e-mail, wpis na czacie/forum) w typowych sytuacjach:
1. przedstawia siebie i inne osoby;
  2. nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. podczas rozmowy na czacie);
  3. uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz/ankietę);
  4. wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób;
  5. wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób;
  6. składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
  7. zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
  8. proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego;
  9. prosi o radę i udziela rady;
  10. pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;

11. ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
12. wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
13. wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, zdziwienie, nadzieję, obawę);
14. stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

VIII. Uczeń przetwarza prosty tekst ustnie lub pisemnie:

1. przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);
2. przekazuje w języku obcym nowożytnym lub w języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;
3. przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim.

IX. Uczeń ma:

1. podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego;
2. świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wzajemność międzykulturową.

X. Uczeń dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzysta ze słownika, poprawia błędy, prowadzi notatki, stosuje mnemotechniki, korzysta z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym).

XI. Uczeń współdziała w grupie (np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych).

XII. Uczeń korzysta ze źródeł informacji w języku obcym nowożytnym (np. z encyklopedii, mediów, instrukcji obsługi), również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych.

XIII. Uczeń stosuje strategie komunikacyjne (np. domyśla się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikuje słowa kluczowe lub internacjonalizmy) i strategie kompensacyjne, w przypadku gdy nie zna lub

nie pamięta wyrazu (np. upraszcza formy wypowiedzi, zastępuje nieznane słowo innym wyrazem, wyjaśnia je opisowo, wykorzystuje środki niewerbalne).

XIV. Uczeń posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami).

4. Wymagania organizacyjne i kadrowe

W celu skutecznej realizacji programu nauczania języka ukraińskiego jako drugiego języka obcego w liceum ogólnokształcącym szkoła powinna spełniać następujące wymagania organizacyjne i kadrowe:

a) Wymagania kadrowe

1. Zajęcia mogą prowadzić wyłącznie nauczyciele posiadający kwalifikacje zgodne z § 12 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie szczególnych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz.U. 2023, poz. 2102) w zakresie języka ukraińskiego jako obcego.
2. Nauczyciele powinni mieć kompetencje w zakresie dydaktyki języków obcych oraz przygotowanie pedagogiczne umożliwiające pracę w liceum.
3. Zalecane jest, aby nauczyciele systematycznie podnosili swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w kursach doskonalących i szkoleniach oraz współpracę z instytucjami edukacyjnymi w Polsce i za granicą.
4. W przypadku nauczycieli pochodzących z Ukrainy należy zapewnić wsparcie metodyczne i językowe, umożliwiające skuteczne wdrożenie w polski system oświaty.

b) Wymagania organizacyjne

1. Liczba godzin przeznaczona na naukę języka ukraińskiego powinna być zgodna z ramowym planem nauczania szkoły ponadpodstawowej (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji z 20 maja 2024 roku w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół, Dz.U. z 20 maja 2024,

poz. 781) oraz umożliwić realizację materiału na poziomie A2/A2+ w ciągu czterech lat.

2. Nauczanie powinno odbywać się w grupach językowych o zbliżonym poziomie kompetencji, z możliwością tworzenia grup międzyoddziałowych.
3. Zaleca się prowadzenie zajęć w pracowniach językowych lub salach wyposażonych w odpowiedni sprzęt dydaktyczny: odtwarzacze audio/wideo, komputery z dostępem do internetu, tablice interaktywne oraz zestawy pomocy wizualnych i słowników.
4. Nauczanie języka ukraińskiego powinno być wspierane przez autentyczne materiały dydaktyczne (teksty, nagrania, filmy, aplikacje mobilne) oraz elementy kultury ukraińskiej (piosenki, literatura, święta, tradycje).
5. Szkoła powinna stworzyć warunki sprzyjające realizacji zadań projektowych, konkursów językowych, wydarzeń międzykulturowych oraz udziału uczniów w wymianach międzynarodowych i programach edukacyjnych (np. eTwinning, Erasmus+).
6. Wskazane jest zapewnienie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla uczniów z doświadczeniem migracyjnym oraz prowadzenie działań integracyjnych z uczniami z różnych środowisk językowych i kulturowych.

5. Warunki i sposób realizacji

Z podstawy programowej – wariant III.2. Język obcy nowożytny nauczany jako drugi (kontynuacja 2. języka obcego nowożytnego ze szkoły podstawowej):

Skuteczne porozumiewanie się w języku obcym nowożytnym – zarówno w mowie, jak i w piśmie – stanowi nadrzędny cel kształcenia językowego na wszystkich etapach edukacyjnych wyodrębnionych w podstawie programowej. Tak zarysowany cel sprawia, że język obcy powinien być przede wszystkim traktowany jako narzędzie umożliwiające uczniowi osiągnięcie różnych, właściwych dla danej sytuacji i motywacji celów komunikacyjnych. Założenie to nie wyklucza jednoczesnego dążenia do osiągania przez ucznia coraz wyższego stopnia poprawności językowej, choć z pewnością, zwłaszcza na początkowych etapach procesu kształcenia językowego, będzie to poprawność w zakresie kilku, kilkunastu najprostszych struktur.

Rozwijanie kompetencji w zakresie języka obcego należy z założenia traktować jako proces wieloletni, naznaczony nierównomiernym rozwojem w zakresie poszczególnych umiejętności, zależny od warunków, w których kształcenie to się odbywa. Zadaniem szkoły jest zapewnienie takich warunków, w których godziny przeznaczone na kształcenie językowe zostaną wykorzystane w sposób optymalny, tak dla języka nauczanego jako pierwszy (wiodący), jak i dla języka nauczanego jako drugi.

W kształceniu językowym na II etapie edukacyjnym niezbędne jest:

1. zapewnienie przez szkołę zajęć z języka obcego nowożytnego, którego uczeń uczył się w szkole podstawowej, szczególnie w przypadku języka obcego nauczanego jako pierwszy. Zmiana języka nauczanego jako pierwszy w szkole podstawowej na inny

język obcy nowożytny nauczany jako pierwszy w szkole ponadpodstawowej jest możliwa m.in.:

- a) w przypadku oddziałów lub szkół dwujęzycznych, w których język nauczany jako drugi w szkole podstawowej może stać się językiem nauczaniem jako pierwszy w szkole ponadpodstawowej,
- b) w przypadku gdy konieczność kontynuacji nauczania danego języka obcego jako pierwszego wiązałaby się z ograniczeniem możliwości wyboru szkoły ponadpodstawowej.

Decydując się w szkole ponadpodstawowej na zmianę języka nauczanego jako pierwszy, należy mieć świadomość, że wyłącznie podstawa programowa w wariantcie III.1.P zapewnia przygotowanie ucznia do przystąpienia do egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym;

2. zapewnienie przez szkołę kształcenia uczniów w grupach o zbliżonym poziomie biegłości w zakresie języka obcego nowożytnego. Realizacja tego wymagania może wiązać się z podziałem klasy na grupy bądź stworzeniem grup językowych międzyoddziałowych, również – jeżeli to możliwe – w przypadku przedmiotów nauczanych dwujęzycznie;
3. w przypadku uczniów techników – wzbogacanie treści kształcenia o aspekty nawiązujące do zakresu tematycznego związanego z wybranymi efektami kształcenia, określonymi w podstawie programowej kształcenia w zawodach, np. bezpieczeństwo i higiena pracy, kompetencje personalne i społeczne, prowadzenie działalności gospodarczej. Kształcenie w zakresie języka obcego ukierunkowanego zawodowo (JOZ w podstawie programowej kształcenia w zawodach) musi odbywać się w ramach języka obcego nauczanego jako przedmiot obowiązkowy w szkole (jeden z dwóch w przypadku technikum);
4. prowadzenie zajęć z języka obcego w odpowiednio wyposażonej sali, z dostępem do słowników, pomocy wizualnych, odtwarzacza płyt CD/plików dźwiękowych, komputera ze stałym łączem

internetowym, umożliwiającą przeprowadzanie ćwiczeń językowych w parach i grupach;

5. używanie języka obcego nie tylko jako treści swoistej dla przedmiotu nauczania, ale również jako języka komunikacji podczas zajęć w różnych rodzajach interakcji, tj. zarówno nauczyciel–uczeń, jak i uczeń–uczeń;
6. tworzenie i wykorzystywanie takich zadań językowych, które będą stanowiły ilustrację przydatności języka obcego do realizacji własnych celów komunikacyjnych oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu przez uczniów własnych zainteresowań oraz pasji. Wszystkie te działania powinny docelowo służyć rozwijaniu u uczniów świadomości znaczenia języków obcych w różnych dziedzinach życia społecznego, w tym w pracy, również w odniesieniu do własnej ścieżki kariery zawodowej;
7. wykorzystywanie autentycznych materiałów źródłowych (zdjęć, filmów, nagrań audio, tekstów), w tym z użyciem narzędzi związanych z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, takich jak np. tablice interaktywne z oprogramowaniem, urządzenia mobilne;
8. przeprowadzanie „na bieżąco” nieformalnej oraz formalnej diagnozy oraz systematyczne przekazywanie uczniowi i jego rodzicom (opiekunom prawnym) – w sposób zrozumiały i czytelny dla odbiorcy – informacji zwrotnej na temat poziomu osiągnięć/postępów ucznia w zakresie poszczególnych umiejętności językowych;
9. zachęcanie uczniów do samooceny własnej pracy i stosowania różnych technik służących uczeniu się. Realizacja tego zalecenia stanowi szczególne zadanie nauczycieli i szkoły. Nauczyciele powinni zachęcać uczniów do pracy własnej z wykorzystaniem filmów, zasobów internetu, książek (np. uproszczonych lektur), komunikatorów i mediów społecznościowych w odpowiednim zakresie i stosownie do wieku uczniów. W szkole powinny być

organizowane wydarzenia związane z językami obcymi, np. konkursy, wystawy, seanse filmowe, spotkania czytelnicze, dni języków obcych, zajęcia teatralne, udział w programach europejskich typu eTwinning, umożliwiające uczniom kontakt z rodzimymi użytkownikami języka oraz innymi użytkownikami języka docelowego;

10. wykorzystanie zajęć z języka obcego do rozwijania wrażliwości międzykulturowej oraz kształtowania postawy ciekawości, tolerancji i otwartości wobec innych kultur, niekoniecznie tylko tych związanych z językiem docelowym, np. poprzez zachęcanie uczniów do refleksji nad zjawiskami typowymi dla kultur innych niż własna, stosowanie odniesień do kultury, tradycji i historii kraju pochodzenia uczniów oraz tworzenie sytuacji komunikacyjnych umożliwiających uczniom rozwijanie umiejętności interkulturowych.

Kształcenie w zakresie języka obcego nie odbywa się w edukacyjnej próżni – powinno ono wspierać i być wspierane przez kształcenie w zakresie pozostałych przedmiotów oraz umiejętności ogólnych. Należy mieć świadomość, że wiele technik stosowanych podczas zajęć z języka obcego, np. planowanie i analizowanie zasobu środków i umiejętności językowych posiadanych i wymaganych do wykonania danego zadania językowego, twórcze wykorzystywanie języka, traktowanie popełnionego błędu jako narzędzia rozwoju własnych umiejętności językowych, wykorzystywanie domysłu językowego w procesie rozumienia tekstu słuchanego i czytanego, odkrywanie wzorców i formułowanie reguł, sprzyja nie tylko rozwojowi umiejętności językowych, ale przyczynia się do rozwoju umiejętności rozumowania w ogóle. Zajęcia z języka obcego, dla których naturalne i pożądane są ćwiczenia bazujące na pracy w parach lub w grupach – w tym debata/dyskusja – dają również doskonałą możliwość rozwijania tzw. umiejętności miękkich, w tym umiejętności współpracy, oceny mocnych i słabych stron własnych oraz kolegów/koleżanek, doceniania wkładu pracy kolegów/koleżanek np. w ramach pracy projektowej.

6. Modyfikacja programu

Program nauczania języka ukraińskiego jako drugiego języka obcego w liceum ogólnokształcącym został opracowany w sposób umożliwiający jego elastyczne dostosowanie do warunków konkretnej szkoły, potrzeb uczniów oraz zasobów kadrowych i materiałowych.

a) Możliwości modyfikacji

1. Zakres tematyczny i kolejność realizacji jednostek mogą być dostosowywane do zainteresowań uczniów, specyfiki regionu, dostępnych materiałów dydaktycznych oraz kalendarza roku szkolnego.
2. Nauczyciel ma możliwość rozszerzenia lub ograniczenia treści gramatycznych i leksykalnych zgodnie z poziomem zaawansowania uczniów, przy zachowaniu ogólnych celów kształcenia określonych w programie.
3. Program umożliwia wprowadzenie własnych materiałów dydaktycznych, autentycznych tekstów, projektów edukacyjnych lub zadań interaktywnych, dostosowanych do bieżących potrzeb i możliwości grupy.
4. Dopuszcza się modyfikację proporcji między sprawnościami językowymi (np. większy nacisk na mówienie i interakcję), szczególnie w przypadku uczniów o specyficznych potrzebach edukacyjnych lub migrantów uczących się kilku języków równocześnie.
5. W przypadku uczniów rozpoczynających naukę języka ukraińskiego dopiero w liceum rekomenduje się dostosowanie do ich potrzeb wcześniejszego programu dla szkoły podstawowej

autorstwa Pawła Levchuka, obejmującego poziom A1 (Levchuk 2025).

6. W przypadku uczniów znających język ukraiński na poziomie wyższym niż A2 zaleca się wykorzystywanie materiałów oraz podręczników opracowanych do nauczania języka ukraińskiego jako ojczystego, publikowanych przez Ministerstwo Oświaty i Nauki Ukrainy, z odpowiednim dostosowaniem treści i form pracy do kontekstu edukacji polskiej.
  7. W przypadku dzieci dobrze władających językiem ukraińskim w mowie i komunikacji zaleca się zwrócenie szczególnej uwagi na umiejętność pisania, która jest najgorzej opanowaną sprawnością zarówno w języku obcym, jak i w języku ojczystym.
- b) Procedura wprowadzania zmian
1. Modyfikacje powinny być dokumentowane w rocznym planie pracy nauczyciela oraz uzgadniane z dyrektorem szkoły.
  2. Wszelkie zmiany powinny być zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego dla drugiego języka obcego nowożytnego na poziomie liceum (wariant III.2) i nie mogą naruszać zasad bezpieczeństwa i jakości procesu dydaktycznego.
  3. Zaleca się, by nauczyciel analizował skuteczność wdrożonych modyfikacji, np. na podstawie wyników ewaluacji wewnętrznej, obserwacji postępów uczniów i opinii wyrażanych przez uczniów i rodziców.
  4. W przypadku znaczącej zmiany treści, sposobów realizacji lub celów programu szkoła może zdecydować o opracowaniu autorskiej wersji programu nauczania, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego.

7. Procedury osiągania celów

Realizacja celów kształcenia językowego określonych w podstawie programowej oraz w niniejszym programie wymaga zaplanowanego i systematycznego działania dydaktycznego. Poniżej przedstawiono procedury osiągania celów w podziale na konkretne obszary umiejętności i strategii uczenia się.

- a) Rozumienie tekstów mówionych i pisanych (percepcja)
  - Regularna ekspozycja uczniów na autentyczne materiały audio i teksty pisane (np. nagrania dialogów, podcasty, e-maile, wiadomości SMS, komunikaty, teksty użytkowe).
  - Wdrażanie strategii globalnego i selektywnego rozumienia: wyławianie kluczowych informacji, określanie intencji nadawcy, porządkowanie danych.
  - Praca z tekstami w formie zadań typu: „prawda/fałsz”, uzupełnianie luk, dopasowywanie, pytania otwarte i zamknięte.
- b) Tworzenie wypowiedzi ustnych i pisemnych (produkcja)
  - Systematyczne ćwiczenie struktur wypowiedzi (początek, rozwinięcie, zakończenie), ze szczególnym uwzględnieniem spójności i logiki tekstu.
  - Redagowanie prostych form pisemnych (wiadomość, e-mail, ogłoszenie, opis) w kontekście sytuacji życia codziennego.
  - Ćwiczenia ustne w formie prezentacji, wypowiedzi indywidualnych i dialogów.
  - Wykorzystywanie materiałów wizualnych (np. zdjęcia, mapy, ilustracje) jako bodźców do mówienia.

c) Interakcja językowa

- Odgrywanie scenek sytuacyjnych (np. w sklepie, na dworcu, w szkole).
- Dialogi w parach i małych grupach, oparte na rzeczywistych potrzebach komunikacyjnych uczniów.
- Zadania typu „znajdź osobę, która...”, „zadaj pytanie i zanotuj odpowiedź” oraz „rozwiąż problem w grupie”.
- Ćwiczenia rozwijające umiejętność inicjowania, podtrzymywania i kończenia rozmowy.

d) Mediacja językowa i kulturowa

- Przekazywanie istotnych informacji z tekstu pisanego lub ustnego innym osobom w sposób uproszczony lub parafrazowany.
- Tłumaczenie prostych instrukcji, ogłoszeń, wiadomości z języka polskiego na ukraiński i odwrotnie.
- Porównywanie zjawisk międzykulturowych (np. świąt, form grzecznościowych, zachowań społecznych).
- Wdrażanie działań wspierających inkluzję i zrozumienie kontekstu kulturowego.

e) Strategie uczenia się języka

- Wprowadzanie technik skutecznego uczenia się: fiszki, mapy myśli, notatki graficzne, aplikacje mobilne.
- Nauczanie planowania pracy językowej (np. cele tygodniowe, kontrola postępów).
- Rozwijanie umiejętności samodzielnej korekty błędów i auto-refleksji (np. dziennik językowy).
- Wspieranie korzystania ze słowników, zasobów internetowych i źródeł autentycznych.

f) Różnicowanie pracy i indywidualizacja

- Dobór zróżnicowanych form pracy (indywidualna, w parach, grupowa).
- Modyfikowanie poziomu trudności zadań (wersje podstawowe i rozszerzone).

- Dostosowywanie treści i form do tempa pracy ucznia, poziomu zaawansowania i zainteresowań.

g) Monitorowanie i ocenianie postępów

- Regularna diagnoza umiejętności językowych (testy, kartkówki, obserwacja, zadania praktyczne).
- Informacja zwrotna (ang. *feedback*) ustna i pisemna na temat mocnych stron oraz obszarów do poprawy.
- Samoocena i ocena koleżeńska (ang. *peer assessment*) jako element procesu uczenia się.

8. Rozpisanie efektów kształcenia na klasy liceum

◆ Klasa I liceum (semestry 1-2) – poziom A1-A2 w kierunku A2

Semestr 1 (tydz. 1-16)

- Tematy: człowiek, rodzina, miejsca, przedmioty codziennego użytku
- Gramatyka: rzeczowniki (rodzaj, liczba), mianownik, wołacz
- Cel: opanowanie podstawowego słownictwa i struktur, rozpoznawanie i tworzenie prostych wypowiedzi

Semestr 2 (tydz. 17-32)

- Tematy: szkoła, zdrowie, podróże, sport
- Gramatyka: liczba mnoga, przymiotniki, liczebniki, zaimki, czasownik w czasie teraźniejszym, tryb rozkazujący
- Cel: budowanie prostych wypowiedzi ustnych i pisemnych, interakcja w codziennych sytuacjach

◆ Klasa II liceum (semestry 3-4) – poziom A2

Semestr 3 (tydz. 33-48)

- Tematy: jedzenie, zakupy, prezenty, święta
- Gramatyka: biernik, dopełniacz, celownik, narzędnik, miejscownik
- Cel: rozumienie i tworzenie wypowiedzi z zastosowaniem różnych przypadków, pisanie krótkich tekstów

Semestr 4 (tydz. 49-64)

- Tematy: środowisko, dom, wygląd, wakacje
- Gramatyka: utrwalenie miejscownika i narzędnika, czas przeszły i przyszły, aspekt

- Cel: wyrażanie przeszłości i przyszłości, opis osób, miejsc, planów

◆ Klasa III liceum (semestry 5-6) – poziom A2+

Semestr 5 (tydz. 65-80)

- Tematy: mój dzień, negocjacje, wydarzenia, plany
- Gramatyka: zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące, złożone współrzędnie i podrzędnie
- Cel: rozwijanie kompetencji narracyjnych i dialogowych, stosowanie rozbudowanych struktur

Semestr 6 (tydz. 81-96)

- Tematy: ceny, praca, styl potoczny
- Gramatyka: powtórzenie przypadków, aspekt czasownika, schematy w języku codziennym
- Cel: pogłębienie znajomości struktur gramatycznych, stylizacji i intencji

◆ Klasa IV liceum (semestry 7-8) – poziom A2+ i przygotowanie do ewentualnego przejścia na poziom B1

Semestr 7 (tydz. 97-112)

- Tematy: opisy, opinie, codzienne sytuacje
- Gramatyka: stopniowanie przymiotników i przysłówków, porównania, konstrukcje złożone
- Cel: wypowiedzi porównawcze, uzasadnianie opinii, narracja

Semestr 8 (tydz. 113-128)

- Tematy: narracja, dialog, ewaluacja
- Gramatyka: całościowe powtórzenie, narracja z użyciem aspektu i pełnych konstrukcji podrzędnych
- Cel: przygotowanie do testu końcowego, swobodne wypowiedzi ustne i pisemne

8.1. Działania językowe w programie nauczania języka ukraińskiego jako obcego

1. Percepcja (rozumienie tekstów mówionych i pisanych)

Uczeń:

- rozumie znaczenie najczęściej używanych słów i zwrotów w prostych sytuacjach życia codziennego (np. szkoła, dom, zakupy, podróże);
- rozumie główną myśl i szczegóły w prostych dialogach, ogłoszeniach i nagraniach (np. rozmowa w sklepie, wskazówki, informacje na dworcu);
- rozumie proste teksty pisane, takie jak wiadomości, e-maile, krótkie notatki, formularze, menu, plakaty, ogłoszenia;
- potrafi wyodrębnić konkretne informacje (np. miejsce, czas, liczby, imiona) w tekstach autentycznych lub dostosowanych.

2. Produkcja (tworzenie wypowiedzi pisemnych i ustnych)

Uczeń:

- opowiada o sobie, swojej rodzinie, miejscu zamieszkania, zainteresowaniach, codziennych zajęciach i planach;
- opisuje osoby, miejsca, przedmioty i sytuacje z życia codziennego, wykorzystując znane słownictwo i podstawowe struktury gramatyczne;
- pisze krótkie teksty użytkowe (np. e-mail, wiadomość, zaproszenie, opis pokoju, ogłoszenie);
- konstruuje proste wypowiedzi zgodne z sytuacją komunikacyjną, używając przypadków i podstawowych czasów (teraźniejszy, przeszły, przyszły).

3. Interakcja (współdziałanie językowe w rozmowie)

Uczeń:

- bierze udział w prostych dialogach w typowych sytuacjach życia codziennego (np. zakupy, pytanie o drogę, rezerwacja pokoju);

- zadaje pytania dotyczące danych osobowych, preferencji, potrzeb, planów i odpowiada na takie pytania;
- wyraża w formie prostych wypowiedzi prośbę, zgodę, sprzeciw, podziękowanie, zaproszenie, gratulacje;
- radzi sobie w krótkich wymianach zdań nawet wtedy, gdy rozmówca mówi wolno i powtarza informacje.

4. **Mediacja (pośredniczenie językowe i kulturowe)**

Uczeń:

- przekazuje w prosty sposób własnymi słowami istotne informacje zawarte w krótkim tekście (np. w ogłoszeniu, notatce, e-mailu, komunikacie);
- tłumaczy innej osobie ustnie lub pisemnie znaczenie pojedynczych wyrazów lub prostych komunikatów (np. z języka ukraińskiego na polski i odwrotnie);
- pomaga innym w zrozumieniu treści tekstu (np. objaśnia zasady, instrukcje, układ pomieszczenia);
- porównuje podstawowe fakty lub zjawiska międzykulturowe (np. różnice w obchodzeniu świąt, nazwy potraw, zwroty grzecznościowe).

◆ **Uwagi dydaktyczne:**

- Działania językowe są realizowane **równolegle i w sposób zintegrowany** w każdej jednostce tematycznej.
- Percepcja i produkcja powinny być ćwiczone w autentycznych kontekstach komunikacyjnych.
- Pierwszeństwo w nauce szkolnej ma interakcja – celem jest swoboda porozumiewania się.
- Mediacja może być wdrażana stopniowo, w formie parafrazowania, streszczania, tłumaczenia wyrażen i tekstów użytkowych.

9. Katalog tematyczny

1. Człowiek

- Imię i nazwisko, adres, płeć, wiek, data i miejsce urodzenia
- Narodowość, kraj pochodzenia i język ojczysty
- Wygląd zewnętrzny, ubranie
- Podstawowe cechy charakteru
- Rodzina i członkowie rodziny
- Status osób z otoczenia (np. sąsiad/sąsiadka, dyrektor, profesor)
- Kontakty z innymi ludźmi (spotkania, korespondencja)

2. Dom, mieszkanie

- Rodzaje mieszkań (mieszkanie, dom jednorodzinny)
- Części domu i nazwy pomieszczeń
- Meble i elementy wyposażenia wewnątrz
- Rezerwacja pokoju w hotelu
- Wynajmowanie mieszkania lub domu

3. Życie codzienne, gospodarstwo domowe

- Typowe codzienne czynności
- Przedmioty codziennego użytku
- Określenia czasu (pory roku, miesiące, dni tygodnia, godziny i minuty)

4. Czas wolny i wypoczynek

- Sposoby spędzania wolnego czasu
- Hobby i zainteresowania
- Dyscypliny sportowe, obiekty sportowe i sprzęt sportowy
- Prasa, radio, telewizja, internet, media społecznościowe

5. Środowisko zamieszkania (miasto lub wieś)
  - Transport publiczny
  - Atrakcje turystyczne (ciekawe miejsca i zabytki)
  - Określanie kierunku ruchu (prosto, w lewo, w prawo)
6. Podróże
  - Dworzec kolejowy, dworzec autobusowy, lotnisko
  - Podstawowe czasowniki ruchu: iść – chodzić, jechać – jeździć, lecieć – latać
  - Części świata
7. Nauka
  - Podstawowe przybory szkolne
  - Czynności związane z nauką (uczyć się, uczyć, studiować)
  - Przedmioty szkolne
  - Kierunki studiów
  - System szkolnictwa wyższego w Polsce i w Ukrainie
8. Praca
  - Najczęściej spotykane zawody i rodzaje zajęć
  - Miejsca pracy
  - Czas pracy, dni wolne od pracy
  - Wynagrodzenie
9. Zakupy
  - Sklepy i targowiska
  - Artykuły spożywcze (warzywa, owoce, mięso, nabiał, pieczywo, jajka)
  - Środki higieny osobistej (mydło, szampon, pasta do zębów)
  - Jednostki wagi i objętości
  - Pieniądze
10. Jedzenie i napoje
  - Potrawy
  - Napoje
  - Naczynia i sztucce
  - Lokale gastronomiczne
  - Sposoby przygotowywania potraw

11. Usługi

- Bank
- Poczta
- Biblioteka
- Siłownia, basen
- Taksówka

12. Zdrowie i higiena osobista

- Części ciała
- Higiena osobista
- Samopoczucie
- Choroby i dolegliwości
- Wizyta u lekarza
- Apteka

13. Środowisko naturalne

- Pogoda
- Wybrane gatunki roślin
- Wybrane gatunki zwierząt domowych
- Obiekty przyrodnicze (las, jezioro, rzeka, góry, morze)

14. Tradycje, zwyczaje, święta

- Święta państwowe i religijne
- Urodziny, wesele
- Życzenia i prezenty

10. Katalog gramatyczny

Morfologia

Odmiana części mowy przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej

Rzeczowniki:

- rodzaju męskiego z tematem zakończonym na spółgłoskę twardą: *батько, магазин, ринок, студент, сусід, чоловік, Львів, Миргород, Мирон*;
- rodzaju męskiego z tematem zakończonym na spółgłoskę miękką: *водій, дідусь, коваль, музей, Андрій, Олесь*;
- rodzaju męskiego z końcówką *-ар*: *аптекарь, лікар, секретар*;
- rodzaju męskiego zakończone na *-ж, -ч, -ш, -щ*: *вантаж, викладач, товариш, дощ*;
- rodzaju żeńskiego zakończone na *-а* (temat twardy): *газета, донька, кімната, Ганна, Олена*;
- rodzaju żeńskiego z tematem miękkim: *бабуся, доля, доня, Оля, Маруся*;
- rodzaju żeńskiego zakończone na *-ія*: *авдиторія, компанія, Вікторія, Італія, Марія*;
- rodzaju nijakiego zakończone na *-о*: *вікно, вухо, залізо, око*;
- rodzaju nijakiego zakończone na *-е*: *місце, поле, серце*;
- rodzaju nijakiego zakończone na *-а* (graficznie *-я*): *життя, здоров'я, обличчя*.

Przymiotniki:

- rodzaju męskiego z końcówką *-ий*: *високий, дешевий, український*;
- rodzaju żeńskiego z końcówką *-а*: *висока, дешева, українська*;

- rodzaju nijakiego z końcówką *-e*: *високе, дешеве, українське*;
- rodzaju męskiego z końcówką *-ий*: *домашній, осінній, синій*;
- rodzaju żeńskiego z końcówką *-я*: *домашня, осіння, синя*;
- rodzaju nijakiego z końcówką *-є*: *домашнє, осіннє, синє*;
- formy liczby mnogiej: *високі, дешеві, домашні, осінні, сині, українські*.

Liczebniki:

- porządkowe z końcówkami *-ий, -а, -е*: *десятий, десята, десяте*;
- porządkowe z końcówkami *-ій, -я, -є*: *третій, третя, третє*;
- odmiana liczebnika *один*: *один, одна, одне* z rzeczownikami w odpowiedniej formie.

Zaimki:

- osobowe: *я, ти, він, вона, воно, ми, ви, вони*;
- dzierżawcze (forma męska, żeńska i nijaka): *мій, моя, моє; твій, твоя, твоє; наш, наша, наше; ваш, ваша, ваше; їхній, їхня, їхнє*.

Użycie przypadków rzeczowników (liczba pojedyncza i mnoga)

Mianownik:

- podmiot czynności wyrażonej w stronie czynnej, identyfikacja osoby/przedmiotu, obiekt zainteresowania.

Dopełniacz:

- bez przyimka: określenie czasu, zaprzeczenia, ilości;
- z przyimkami: *з (із, зі), до, для, біля, навпроти*.

Celownik:

- odbiorca czynności, określenie wieku lub miejsca.

Biernik:

- bez przyimka: bezpośredni obiekt czynności;
- z przyimkami: *в, у, на, про*.

Narzędnik:

- bez przyimka: określa, kto jest kim (zawód), czym coś jest wykonywane (narzędzie), z kim lub czym odbywa się czynność lub

trwa stan; wyraża rolę, środek, uczestnika lub stan (np. *бути вчителем, писати ручкою, бути з братом*)

- z przyimkami: *з (із, зі), над, під, перед, за, між*.

Miejscownik:

- z przyimkami: *в, у, на, по* – miejsce, czas, cechy.

Wołacz:

- adresat wypowiedzi jako potencjalny podmiot w zdaniu z czasownikiem wyrażającym czynność lub stan.

Osobowe formy czasownika (koniugacja)

Tryb oznajmujący:

- odmiana czasowników w czasie teraźniejszym: *мріяти, казати, іти, їхати, кричати, ходити, їздити, пити, боротися*;
- czas przeszły: *мріяв, боровся, пив*;
- czas przyszły (złożony – dla aspektu niedokonanego): *буду мріяти*;
- czas przyszły (prosty – dla aspektu dokonanego): *скажу, закричите, поборють*.

Tryb rozkazujący:

- formy 2. i 3. osoby liczby pojedynczej i mnogiej wybranych czasowników: *мріяти, казати, пити, боротися*.

Słowotwórstwo

Stopniowanie przymiotników jakościowych:

- prosta i złożona forma wyższego i najwyższego stopnia;
- formy supletywne: *великий – більший – найбільший; малий – менший – найменший*.

Parzystość aspektowa czasowników:

- przykłady par: *робити – зробити, ділити – поділити, писати – написати*.

Składnia

Zdania proste:

- oznajmujące (twierdzące i przeczące);
- pytające (intonacyjne, ogólne, szczegółowe, z zaimkami pytającymi);
- rozkazujące (polecenia, prośby, propozycje).

Zdania złożone:

- współrzędnie złożone (z *i, та, але*);
- podrzędnie złożone (z *де, куди, що, тому що, бо, щоб*).

11. Rozkład materiału

Semestr 1 (tydz. 1-16)	Tematyka leksykalna	Zakres gramatyczny
Tydz. 1-2	Człowiek: dane osobowe, charakterystyka osoby	Rzeczownik – rodzaj, liczba pojedyncza
Tydz. 3-6	Rodzina, zawody, marzenia	Rzeczowniki r. męskiego: temat zakończony na spółgłoskę twardą/miękką; końcówka <i>-ap</i>
Tydz. 7-9	Imiona, miejsca, miasta, państwa	Rzeczowniki r. żeńskiego zakończone na: <i>-a, -я, -ія</i>
Tydz. 10-12	Przedmioty codziennego użytku, pomieszczenia, ulubione miejsca spędzania wolnego czasu	Rzeczowniki r. nijakiego zakończone na: <i>-o, -e, -я</i>
Tydz. 13-14	Wyrażenia „kto to?”, „co to?”	Mianownik – podmiot, identyfikacja
Tydz. 15-16	Powtórzenie i test	Wołacz – adresat wypowiedzi

Semestr 2 (tydz. 17-32)	Tematyka leksykalna	Zakres gramatyczny
Tydz. 17-18	Szkoła, przyjaciele, miejsca i sposoby wspólnego przebywania	Rzeczownik – liczba mnoga
Tydz. 19-21	Zdrowie i higiena osobista	Przymiotnik – rodzaj, liczba
Tydz. 22-24	Czas, dni tygodnia, godziny	Liczebniki: główne i porządkowe (1-10)
Tydz. 25-27	Podróże: „Jak często podróżujesz?”	Zaimki osobowe i dzierżawcze
Tydz. 28-30	Sport: „Jak często uprawiasz sport?”	Czasownik: czas teraźniejszy, I i II koniugacja
Tydz. 31-32	Powtórzenie i test	Tryb rozkazujący – podstawowe formy
Semestr 3 (tydz. 33-48)	Tematyka leksykalna	Zakres gramatyczny
Tydz. 33-36	Pory roku, miesiące, urodziny Jedzenie, napoje	Biernik: bez przyimków i z przyimkami: <i>o, na, pro</i>
Tydz. 37-38	Materiały, produkty	Dopełniacz z przyimkami: <i>z, do, біля, для, без (чого)</i>
Tydz. 39-41	Prezenty, życzenia	Celownik – odbiorca czynności, wiek
Tydz. 42-45	Święta państwowe i religijne	Dopełniacz: czas, data, przeczenie
Tydz. 46-47	Zakupy, restauracja	Narzędnik – zawód, narzędzie: <i>z (чим)?</i>
Tydz. 48	Powtórzenie i test	Miejscownik – miejsce przebywania, czas

Semestr 4 (tydz. 49-64)	Tematyka leksykalna	Zakres gramatyczny
Tydz. 49-52	W mieście / na wsi, przyroda	Narzędnik z przymkami: <i>з, між, від, перед</i>
Tydz. 53-55	W domu, w pokoju	Miejscownik z przymkami: <i>в, на, по</i>
Tydz. 56-57	Ubranie, wygląd	Przymiotnik + rzeczownik – zgoda rodzaju i liczby
Tydz. 58-60	Przeszłość, wspomnienia	Czas przeszły
Tydz. 61-62	Wakacje, plany	Czas przyszły prosty i złożony, aspekt
Tydz. 63-64	Powtórzenie i test	Tryb rozkazujący – utrwalenie
Semestr 5 (tydz. 65-80)	Tematyka leksykalna	Zakres gramatyczny
Tydz. 65-66	Mój dzień, szkoła	Zdania oznajmujące: twierdzące, przeczące
Tydz. 67-69	Środowisko naturalne	Pytania: intonacyjne, ogólne, szczegółowe
Tydz. 70-72	Dialog i negocjacja Prośby, porady udzielane innej osobie	Zdania rozkazujące – intencje i grzeczność
Tydz. 73-75	Opowiadanie o wydarzeniach	Zdania złożone współrzędnie (<i>і, але</i>)
Tydz. 76-78	Miejsca, kierunki, plany	Zdania złożone podrzędnie (<i>де, куди, що</i>)
Tydz. 79-80	Powtórzenie i test	Zdania złożone z <i>момы</i> <i>що, щоб</i>

Semestr 6 (tydz. 81-96)	Tematyka lekcyjna	Zakres gramatyczny
Tydz. 81-84	Rzeczowniki i zaimki	Odmiana rzeczownika i zaimka przez przypadki – utrwalenie
Tydz. 85-86	Ceny, ilość, zakupy	Liczebniki + rzeczowniki: konstrukcje ilościowe
Tydz. 87-88	Miejsca, dojazd	Przymyki z rzeczownikami – lokalizacja i kierunek
Tydz. 89-91	Praca, zawody	Aspekt czasownika – wyrażenie czynności dokonanej i nie-dokonanej
Tydz. 92-94	Styl nieformalny i potoczny	Konstrukcje przymikowe i schematy w języku potocznym
Tydz. 95-96	Powtórzenie i test	Powtórzenie całościowe
Semestr 7 (tydz. 97-112)	Tematyka lekcyjna	Zakres gramatyczny
Tydz. 97-100	Opisy osób, miejsc	Stopniowanie przymiotników i przysłówków – formy proste i złożone
Tydz. 101-102	Porównania, opinie	Formy supletywne: <i>більший, менший</i>
Tydz. 103-104	Charakterystyki	Zgoda przymiotnika i rzeczownika w zdaniu
Tydz. 105-107	Codzienne sytuacje	Użycie aspektu – dobór formy zależnie od znaczenia
Tydz. 108-111	Cele, plany, motywacje	Zdania podrzędne z <i>уаоб</i> , powtórzenie konstrukcji złożonych
Tydz. 112	Powtórzenie i test	Wypowiedzi ustne – konstrukcje złożone

Semestr 8 (tydz. 113-128)	Tematyka lekcyjna	Zakres gramatyczny
Tydz. 113-116	Powtórzenie rzeczowników	Przypadki – zastosowanie praktyczne
Tydz. 117-120	Czasowniki w narracji	Czas i aspekt – ćwiczenia narracyjne
Tydz. 121-124	Pisanie opowiadań i dialogów	Wypowiedzi złożone, pełne zdania podrzędne
Tydz. 125-126	Próbnny test końcowy	Pisemny i ustny test gramatyczno-leksykalny
Tydz. 127-128	Ewaluacja i przygotowanie końcowe	Powtórzenie całości materiału

12. Ewaluacja nauczania

◆ Zestaw narzędzi do ewaluacji

Niezwyczajnie istotną procedurą jest informowanie ucznia o postępach w nauce języka obcego. Pomoże to uczniowi z jednej strony zrozumieć jego mocne i słabe strony, z drugiej – być może zmienić zarówno metody uczenia się, jak i własne podejście do przedmiotu. Proponuję kilka możliwości dokonywania oceny postępów i samooceny, które mogą być wybierane i dostosowane do wieku i charakteru konkretnego uczącego się. Podane materiały można łatwo modyfikować w zależności od tematyki zadań.

Arkusz autoewaluacji dla nauczyciela

Cel: ocena zgodności programu nauczania z jego rzeczywistą realizacją; identyfikacja barier i dobrych praktyk

Skala ocen:

1 – zdecydowanie nie, 2 – raczej nie, 3 – trudno powiedzieć,
4 – raczej tak, 5 – zdecydowanie tak

Obszar	Pytanie ewaluacyjne	Ocena (1-5)	Komentarz nauczyciela
Realizacja treści programowych	Czy zrealizowano zaplanowany zakres materiału (tematy, gramatyka)?		
Osiągnięcie celów komunikacyjnych	Czy uczniowie potrafili komunikować się na poziomie A2 w sytuacjach życia codziennego?		
Dobór metod dydaktycznych	Czy metody pracy były skuteczne i dostosowane do potrzeb grupy?		
Motywacja i zaangażowanie uczniów	Czy uczniowie byli aktywni i zainteresowani nauką języka?		
Wykorzystanie materiałów i narzędzi	Czy materiały dydaktyczne były różnorodne i wspierały naukę?		
Wspieranie autonomii ucznia	Czy uczniowie rozwijali strategie uczenia się i samodzielność?		
Uwzględnienie wielojęzyczności	Czy wykorzystano znajomość innych języków do wspierania nauki ukraińskiego?		
Postęp uczniów i wyniki	Czy uczniowie osiągnęli oczekiwane efekty zgodne z poziomem A2?		

Ankieta uczniowska – ocena przedmiotu i własnych postępów

Cel: zebranie informacji zwrotnej od uczniów na temat przebiegu i efektywności nauki

Skala ocen:

1 – zdecydowanie nie, 2 – raczej nie, 3 – trudno powiedzieć, 4 – raczej tak, 5 – zdecydowanie tak

◆ **Część A – Ocena przedmiotu**

1. Lekcje języka ukraińskiego są interesujące.
2. Tematyka lekcji jest dla mnie zrozumiała i przydatna.
3. Materiały (teksty, nagrania, ćwiczenia) pomagają mi skutecznie się uczyć.
4. Lekcje pozwalają mi ćwiczyć mówienie i słuchanie.
5. Czuję się komfortowo, wypowiadając się po ukraińsku.
6. Nauczyciel tłumaczy materiał w sposób jasny i przystępny.

◆ **Część B – Ocena własnych umiejętności**

1. Potrafię opowiedzieć o sobie, swojej rodzinie, planach i hobby.
2. Rozumiem proste teksty pisane (np. e-mail, ogłoszenie).
3. Rozumiem podstawowe nagrania lub dialogi (np. w sklepie, na dworcu).
4. Potrafię napisać krótki tekst użytkowy (np. wiadomość, e-mail).
5. Wiem, jak uczyć się języków obcych; potrafię zaplanować naukę.

◆ **Część C – Pytania otwarte**

- Co najbardziej podobało Ci się na lekcjach języka ukraińskiego?
- Co warto by zmienić lub poprawić w przyszłości?
- Czego chciał(a)byś się jeszcze nauczyć?

Arkusz autoewaluacji ucznia

(do wypełnienia samodzielnie przez ucznia)

◆ Część A – Oceniam swoje umiejętności językowe

W każdej liniice zakreśl jedną odpowiedź.

Skala:

1 – jeszcze tego nie potrafię

2 – potrafię tylko z pomocą

3 – potrafię w większości sytuacji

4 – potrafię samodzielnie

5 – potrafię bardzo dobrze i czuję się w tym pewnie

Umiejętność	1	2	3	4	5
Przedstawiam siebie, swoją rodzinę, szkołę					
Opowiadam o swoim dniu, czasie wolnym, planach					
Prowadzę krótką rozmowę (np. w sklepie, na ulicy)					
Rozumiem krótkie wypowiedzi mówione (np. polecenia, pytania, nagrania)					
Rozumiem proste teksty pisane (ogłoszenie, wiadomość, opis)					
Potrafię napisać e-mail lub wiadomość do kolegi/koleżanki					
Znam podstawowe słownictwo z tematów: dom, szkoła, zakupy, podróz					
Używam poprawnie czasowników w czasie teraźniejszym i przeszłym					
Używam przypadków (mianownik, biernik, dopełniacz) w prostych zdaniach					
Potrafię samodzielnie się uczyć (np. robić notatki, powtarzać słówka)					

◆ **Część B – Co było dla mnie trudne lub łatwe**

Zaznacz właściwe odpowiedzi:

- ☒ Najłatwiejsze było (można zaznaczyć więcej odpowiedzi niż jedną):

☐ Mówienie   ☐ Pisanie   ☐ Czytanie   ☐ Słuchanie
☐ Gramatyka   ☐ Słownictwo

- ☒ Najtrudniejsze było (zaznacz tylko jedną odpowiedź):

☐ Mówienie   ☐ Pisanie   ☐ Czytanie   ☐ Słuchanie
☐ Gramatyka   ☐ Słownictwo

◆ **Część C – Moje podejście do nauki języka**

Zaznacz prawdziwe stwierdzenia (można zaznaczyć kilka):

- ☐ Uczę się języków, ponieważ lubię poznawać nowe kultury
☐ Ukraiński jest dla mnie nowym językiem
☐ Ukraiński pomaga mi porozumieć się z osobami z mojego otoczenia
☐ Lubię uczyć się języków samodzielnie (np. z aplikacją, filmami, fiszkami)
☐ W przyszłości chciał(a)bym kontynuować naukę języka ukraińskiego

◆ **Część D – Moja refleksja (dokończ poniższe zdania):**

1. Najbardziej podobały mi się lekcje, kiedy

.....
.....

2. Chciał(a)bym się jeszcze nauczyć

.....
.....

3. Moje cele na przyszłość w nauce języka ukraińskiego to

.....
.....

Karta oceny ucznia – jednostka tematyczna: Dom i mieszkanie

Poziom: A2

Klasa: .....

Uczeń: .....

Data: .....

◆ Zakres tematyczny:

- rodzaje mieszkań i domów,
- pomieszczenia i ich wyposażenie,
- meble i sprzęty codziennego użytku,
- rezerwacja pokoju, wynajem.

◆ Zakres gramatyczny:

- rzeczowniki rodzaju nijakiego i żeńskiego (np. *кімната, вікно, ліжко*),
- przymiotnik + rzeczownik – zgoda rodzaju i liczby,
- przypadki: mianownik, biernik, miejscownik,
- czasownik: *бути, мати, жити, любити* – czas teraźniejszy i przeszły,
- konstrukcje przyimkowe: *в кімнаті, на ліжку, біля шафи*.

Działania językowe (wg ESOKJ)

Skala ocen:

- 1 – zdecydowanie nie, 2 – raczej nie, 3 – trudno powiedzieć,
4 – raczej tak, 5 – zdecydowanie tak

Rodzaj działania	Umiejętność	Ocena (1-5)	Komentarz
Percepcja	Rozumie prosty opis mieszkania lub pokoju w tekście i nagraniu		
	Odczytuje plan mieszkania, ogłoszenie lub tekst z internetu		
Produkcja	Tworzy ustną lub pisemną wypowiedź o swoim pokoju lub mieszkaniu		
	Opisuje lokalizację przedmiotów, wielkość i kolor pomieszczeń		
Interakcja	Prowadzi prosty dialog, np. rozmowę z kolegą o mieszkaniu lub z recepcjonistą w hotelu		
	Zadaje i odpowiada na pytania o lokalizację, wyposażenie		
Mediacja	Tłumaczy (ustnie lub pisemnie) proste informacje (np. opis z ulotki, ogłoszenia, pytania o pokój)		
	Przekazuje informacje z tekstu w sposób zrozumiały dla innej osoby (np. dla kolegi)		

◆ **Część A – Ogólna ocena komunikacyjna (dokonywana przez nauczyciela)**

Umiejętność	Ocena (1-5)	Komentarz
Opisuje swój pokój lub dom		
Rozumie opisy pomieszczeń i umeblowania		
Umie zapytać o lokalizację przedmiotów		
Stosuje przymiotniki z rzeczownikami w odpowiednim rodzaju		
Poprawnie używa przypadków (biernik, miejscownik)		

◆ **Część B – Samoocena ucznia**

Zaznacz zdania, z którymi się zgadzasz:

- ☐ Potrafię opisać swój pokój po ukraińsku
- ☐ Rozumiem, gdy ktoś mówi, co znajduje się w jego mieszkaniu
- ☐ Umiał(a)bym zapytać o drogę do łazienki lub kuchni
- ☐ Trudno mi używać przymiotników i przypadków
- ☐ Chciał(a)bym jeszcze poćwiczyć dialogi i opisywanie wnętrza

13. Ocenianie

Z uwagi na złożoność procesu nauczania języka obcego ocena postępów ucznia bywa bardzo trudna, ponieważ powinna uwzględniać rozwój kompetencji i sprawności językowych. W tej części proponuję zarówno przykładową opisową ocenę kompetencji ogólnych, jak i szczegółową ocenę wypowiedzi ustnej i pisemnej. Podaję przykład oceny końcowej wraz z udziałem procentowym poszczególnych sprawności. Proponowane skale oceniania są łatwe w modyfikacji w zależności od stanu wyjściowego oraz postępów uczniów.

Zakres ocenianych kompetencji

Obszar kompetencji	Szczegółowe umiejętności
Rozumienie ze słuchu	Rozumie proste wypowiedzi, komunikaty i rozmowy codzienne (np. pytania o dane osobowe, zakupy, pogodę, czas)
Czytanie ze zrozumieniem	Czyta krótkie teksty (np. ogłoszenia, e-maile, opisy osób, notatki) i potrafi wydobyć z nich najważniejsze informacje
Mówienie – interakcja	Potrafi prowadzić prostą rozmowę (np. przywitanie, przedstawienie się, zapytanie o drogę, zamówienie jedzenia)
Mówienie – wypowiedź monologowa	Mówi o sobie, rodzinie, zainteresowaniach, planach w sposób zrozumiały dla rozmówcy
Pisanie	Pisze krótkie teksty użytkowe (jak np. wiadomość, opis, e-mail, kartka pocztowa)
Świadomość językowa i poprawność	Stosuje podstawowe formy gramatyczne i leksykalne: odmiana przez przypadki, czasowniki w czasie teraźniejszym, przeszłym i przyszłym, przymiotniki, liczebniki
Uczenie się i strategię	Wykorzystuje podstawowe strategie uczenia się: słowniczki tematyczne, notatki, samodzielne powtórki; zna i rozpoznaje swój styl uczenia się

Skala oceniania (propozycja punktowa)

Poziom wykonania	Opis	Punkty
celujący (6)	Uczeń wykonuje zadania samodzielnie, z zastosowaniem struktur wykraczających poza poziom A2	19-20
bardzo dobry (5)	Uczeń formułuje poprawne, pełne, komunikatywne wypowiedzi; używa różnorodnych struktur gramatycznych	17-18
dobry (4)	Uczeń spełnia drobne błędy, które nie zakłócają komunikacji; jego wypowiedzi są zrozumiałe	14-16
dostateczny (3)	Wypowiedzi ucznia są ubogie, z błędami wpływającymi na płynność, ale zrozumiałe dla rozmówcy	10-13
dopuszczający (2)	Uczeń ma trudności w komunikacji, popełnia liczne błędy, jego wypowiedzi wymagają wsparcia	6-9
niedostateczny (1)	Uczeń nie potrafi się komunikować w prostych sytuacjach, nie opanował podstawowego materiału	0-5

Przykładowy arkusz oceniania wypowiedzi ustnej (np. temat: Moje hobby i czas wolny)

Kryterium	Maks. liczba pkt	Pytania ewaluacyjne
Komunikatywność	5	Czy wypowiedź jest spójna, logiczna, zrozumiała?
Zakres słownictwa	5	Czy używa słownictwa tematycznego związanego z tematem (czas wolny, hobby, czynności)?
Poprawność gramatyczna	5	Czy formy gramatyczne (czasowniki, rzeczowniki, przymiotniki) są używane poprawnie?
Płynność i wymowa	3	Czy wypowiedź jest płynna? Czy uczniowi trudno znaleźć słowa?
Inicjatywa komunikacyjna	2	Czy uczeń stara się rozwijać wypowiedź, wyjść poza podstawowe zdania?
RAZEM	20 pkt	

Przykładowy arkusz oceniania wypowiedzi pisemnej (np. e-mail do kolegi o wakacjach)

Kryterium	Maks. liczba pkt	Pytania ewaluacyjne
Treść zgodna z tematem	5	Czy e-mail zawiera wymagane elementy (np. pozdrowienie, opis miejsca, aktywności, zakończenie)?
Spójność i logika wypowiedzi	4	Czy tekst ma wstęp, rozwinięcie i zakończenie?
Zakres słownictwa	4	Czy użyto słownictwa tematycznego i funkcjonalnego (np. przysłówki, przymiotniki, czasowniki)?
Poprawność gramatyczna	5	Czy formy gramatyczne (czasy, przypadki, rodzaje) są poprawne?
Pisownia i interpunkcja	2	Czy tekst jest poprawnie zapisany?
RAZEM	20 pkt	

Ocena końcowa – język ukraiński jako obcy (poziom A2)

Zakres ocenianych kompetencji i ich waga procentowa

Obszar kompetencji	Opis	Waga (%)
Rozumienie ze słuchu	Rozumienie wypowiedzi ustnych, poleceń, dialogów	15%
Czytanie ze zrozumieniem	Czytanie tekstów użytkowych, krótkich e-maili, opisów, instrukcji	15%
Mówienie (interakcja i monolog)	Udzielanie odpowiedzi, prowadzenie rozmowy, opowiadanie o sobie	30%
Pisanie	Tworzenie prostych tekstów: e-mail, opis, notatka, wiadomość	25%
Poprawność językowa i fleksyjna	Gramatyka, leksyka, odmiany, poprawność strukturalna i fleksyjna	15%
Razem		100%

Propozycja przeliczenia punktów na ocenę szkolną (1-6)

Punkty procentowe (średnia ważona)	Ocena szkolna	Opis poziomu
95-100%	6 – celujący	Uczeń samodzielnie i swobodnie komunikuje się, wykracza poza wymagania A2
85-94%	5 – bardzo dobry	Uczeń komunikuje się płynnie, z niewielkimi błędami, używa adekwatnych struktur
70-84%	4 – dobry	Uczeń poprawnie wykonuje większość zadań, wypowiada się zrozumiale
55-69%	3 – dostateczny	Uczeń wykonuje zadania z pomocą, z błędami niezakłócającymi komunikacji
40-54%	2 – dopuszczający	Uczeń zna podstawowe zwroty, ale popełnia wiele błędów, wymaga dużego wsparcia
0-39%	1 – niedostateczny	Uczeń nie opanował podstawowych wiadomości i nie potrafi się komunikować

Ocena końcowa – arkusz podsumowujący (do wypełnienia przez nauczyciela)

Kompetencja	Wynik cząstkowy (%)	Waga	Wynik ważony
Rozumienie ze słuchu		15%	
Czytanie		15%	
Mówienie		30%	
Pisanie		25%	
Poprawność językowa		15%	
Razem (średnia ważona)		100%	
Ocena końcowa (1-6)			

14. Aneks

Jednostki lekcyjne – poziom A2/A2+

- ◆ Temat: Moje plany na przyszłość
Poziom: A2
Umiejętności: mówienie, pisanie, słuchanie
Cel komunikacyjny: Uczeń potrafi mówić o swoich planach i marzeniach
Słownictwo: zawody, edukacja, czasowniki modalne: *хотіти, мріяти, планувати*
Gramatyka: czas przyszły (*я буду вчитися*), konstrukcje z *хочу + інфінітив*
Zadanie końcowe: Napisz krótki tekst *Моя мрія через 10 років* (5 zdań)
Mediacja: Przekaż koledze po polsku, co koleżanka planuje po maturze
Materiały: mapa marzeń, zdjęcia zawodów, krótkie nagrania z wypowiedziami młodzieży
Strategie: tworzenie mapy skojarzeń, planszowa gra z pytaniami o przyszłość
- ◆ Temat: Zdrowy styl życia
Poziom: A2+
Umiejętności: czytanie, mówienie, pisanie
Cel komunikacyjny: Uczeń potrafi opisać zdrowe nawyki
Słownictwo: jedzenie, aktywność fizyczna, sen, emocje
Gramatyka: tryb rozkazujący (*роби!, не їж!*), przysłówki (*часто, завжди, ніколи*)

Zadanie końcowe: Przygotuj plakat *Мій здоровий день* (plan + obrazki + komentarz)

Mediacja: Tłumaczenie zasad gry sportowej kolegom z Polski

Materiały: infografiki o diecie, quiz dotyczący stylu życia, filmik o zdrowym śniadaniu

Strategie: użycie tabel porównawczych, burza mózgów, przekład wizualny

◆ Temat: Moje miasto / Moja wieś

Poziom: A2

Umiejętności: pisanie, mówienie, czytanie

Cel komunikacyjny: Uczeń opisuje miejsce zamieszkania i atrakcje w okolicy

Słownictwo: sklepy, instytucje, zabytki, środki transportu

Gramatyka: przyimki miejsca (*біля, поруч, навпроти*), czas przeszły

Zadanie końcowe: Stwórz przewodnik turystyczny po swojej miejscowości

Mediacja: Przekaż po polsku opis miasta z ulotki turystycznej

Materiały: mapy, zdjęcia, przykładowe opisy miast

Strategie: uzupełnianie luk w opisie, ćwiczenia z planem miasta, storytelling

◆ Temat: Internet i nowe technologie

Poziom: A2+

Umiejętności: słuchanie, pisanie, interakcja

Cel komunikacyjny: Uczeń mówi o korzystaniu z technologii i komunikatorów

Słownictwo: urządzenia, aplikacje, czynności online

Gramatyka: czasowniki zwrotne (*користуюся, цікавлюся*), wyrażenia modalne

Zadanie końcowe: Napisz wiadomość e-mail z prośbą o pomoc w obsłudze aplikacji

Mediacja: Tłumaczenie instrukcji aplikacji/konta użytkownika

Materiały: screenshoty interfejsów, reklamy aplikacji, minidialogi z czatu

Strategie: odgrywanie scenek, plansze z „awariami” technologicznymi

◆ Temat: Moje hobby i czas wolny

Poziom: A2

Umiejętności: mówienie, czytanie, słuchanie

Cel komunikacyjny: Uczeń opisuje swoje zainteresowania

Słownictwo: sporty, zajęcia artystyczne, gry, kolekcjonowanie

Gramatyka: czasowniki w czasie teraźniejszym i przeszłym

Zadanie końcowe: Przedstaw klasie swoją pasję – prezentacja lub plakat

Mediacja: Opowiedz po polsku, o czym była wypowiedź kolegi w nagraniu

Materiały: zdjęcia i opisy hobby, miniankieta klasowa

Strategie: wywiad w parach, quiz, krzyżówka o hobby

◆ Temat: Podróż marzeń

Poziom: A2+

Umiejętności: mówienie, pisanie, mediacja

Cel komunikacyjny: Uczeń opowiada o wymarzonej podróży

Słownictwo: kraje, środki transportu, atrakcje turystyczne

Gramatyka: czas przyszły + dopełniacz (*і́дуть до Франції*), przyimki kierunku

Zadanie końcowe: Napisz tekst *Хочу поїхати до...* (7-8 zdań) z ilustracją

Mediacja: Przetłumacz na polski ogłoszenie o wycieczce szkolnej

Materiały: katalogi, broszury, nagrania o Ukrainie i Europie

Strategie: planowanie podróży w grupach, odgrywanie roli przewodnika

Scenariusze lekcji języka ukraińskiego – poziom A2 i A2+

LEKCJA 1: Moje plany na przyszłość

Poziom: A2

Czas trwania: 2 × 45 minut

Temat: Moje plany na przyszłość

Cel ogólny: Uczeń potrafi mówić i pisać o swoich marzeniach i planach zawodowych

Cele szczegółowe:

- uczeń stosuje konstrukcje z *хочу, планую, буду* + bezokolicznik;
- poznaje słownictwo związane z zawodami i edukacją;
- opowiada o przyszłości w formie ustnej i pisemnej;
- tłumaczy wypowiedzi kolegów na język polski (mediacja).

Materiały dydaktyczne: ilustracje zawodów, karta pracy „Moje plany”, nagrania krótkich wypowiedzi młodzieży (audio lub wideo)

Fazy lekcji:

1. Wprowadzenie tematu: burza mózgów – kim chcesz zostać w przyszłości?
2. Prezentacja słownictwa – zawody i ich cechy, miejsca pracy (ilustracje)
3. Słuchanie: nagrania wypowiedzi młodzieży o ich planach + uzupełnianie karty pracy
4. Ćwiczenia gramatyczne: tworzenie zdań z *хочу, планую, буду*
5. Mówienie w parach: rozmowa – „Kim chcesz zostać i dlaczego?”
6. Pisanie: tekst pt. *Моя мрія через 10 років* (5-6 zdań)
7. Mediacja: uczeń przekazuje po polsku informacje o planach koleżanki/kolegi

Zadanie domowe: Przygotuj mapę marzeń – *Що я хочу робити у майбутньому?*

LEKCJA 2: Zdrowy styl życia

Poziom: A2+

Czas trwania: 1 × 45 minut

Temat: Zdrowy styl życia

Cel ogólny: Uczeń potrafi mówić o zdrowych nawykach i zaleceniach

Cele szczegółowe:

- uczeń zna słownictwo związane z dietą, sportem i snem;
- stosuje tryb rozkazujący i przysłówki częstotliwości;
- reaguje na polecenia i sam formułuje zalecenia;
- tworzy plakat informacyjny.

Materiały dydaktyczne: infografiki, karta z przysłówkami, kolorowe kartki, zdjęcia jedzenia i aktywności

Fazy lekcji:

8. Wprowadzenie: dyskusja o zdrowym stylu życia
9. Prezentacja słownictwa: grupowanie słów – aktywność, dieta, odpoczynek
10. Ćwiczenia z przysłówkami: *завжди, іноді, ніколи, часто*
11. Ćwiczenia z trybem rozkazującym: *Їдь! Спи! Біжай!*
12. Praca w grupach: tworzenie plakatu *Мій здоровий день* z opisem
13. Prezentacja prac + pytania klasowe

Zadanie domowe: Napisz 5 zdań z użyciem trybu rozkazującego i przysłówków

LEKCJA 3: Moje miasto / Moja wieś

Poziom: A2

Czas trwania: 2 × 45 minut

Temat: Moje miasto / Moja wieś

Cel ogólny: Uczeń potrafi opisać miejsce zamieszkania

Cele szczegółowe:

- uczeń zna słownictwo dotyczące infrastruktury, miejsc i transportu;
- używa przyimków miejsca oraz czasu przeszłego;
- tworzy opis miejsca oraz plan wycieczki;
- przekazuje po ukraińsku informacje z ulotki po polsku.

Materiały dydaktyczne: mapa miejscowości, przykładowa ulotka, karta z przyimkami

Fazy lekcji:

14. Rozgrzewka: „Moje miasto oczami turysty” – co warto zobaczyć?
15. Wprowadzenie słownictwa: miejsca, sklepy, zabytki, przyimki miejsca
16. Czytanie ulotki turystycznej: zadania na rozumienie
17. Mediacja: tłumaczenie koledze z Polski głównych informacji z ulotki po ukraińsku
18. Ćwiczenia gramatyczne: przyimki (*в, на, біля, поруч, навпроти*)
19. Pisanie: krótki przewodnik po swojej miejscowości (6-8 zdań)
20. Prezentacja prac – galeria w klasie

Zadanie domowe: Narysuj mapę z opisem 5 miejsc w twojej okolicy

15. Podręczniki

Poniżej zamieszczam propozycje podręczników, które mogą być wykorzystane w trakcie nauki języka ukraińskiego jako drugiego języka obcego:

- Дегтярьова Т., Дядченко Г., Коньок О. (2020). *Українська мова для іноземців. Рівень А2*. Суми: Видавництво Університетська книга.
- Shevchuk Y. (2011). *Beginner's Ukrainian with Interactive Online Workbook: A Basic Ukrainian Course*. New York: Hippocrene Books.
- Бурак М. (2015). «Яблуко»: підручник з української мови як іноземної (базовий рівень). Львів: Видавництво УКУ.
- Палінська О., Туркевич О. (2011). *Крок 1. Українська мова як іноземна: книга для студента (рівень А1-А2)*. Львів: Видавництво Львівської політехніки.

16. Platformy e-learningowe

Platforma autorstwa Aleksandry Wallo z USA: <https://opentext.ku.edu/dobraforma/front-matter/welcome/>.

Platforma autorstwa Ally Nedashkivskiej oraz Oleny Sivachenko z Kanady: https://podorozhiua.com/?fbclid=IwY2xjawKziDdleHRuA2FlbQIxMABicmlkETF3RHNhdzFKZFVmcVZtQXZ4AR5-CosP6kgsu7WtnBSRmOQ5DAmJsKV_D_jiHZK35oMRKVjYVRT5Q9L2q-F85g_aem__bbrLDJAe1hMHY-YT2Y_Hg.

Narodowa Platforma Nauki Języka Ukraińskiego Ministerstwa Kultury i Polityki Informacyjnej Ukrainy: <https://speakukraine.net/>.

Kursy języka ukraińskiego na platformie edukacyjnej Learning Passport: <https://uied.org.ua/2022/02/5158/>.

Gra językowa „Język ukraiński”: <https://www.mova.ua/>.

Lista różnego rodzaju pomocy zamieszczonych w sieci jest dostępna (najczęściej po rejestracji) pod adresem: <https://mova-ombudsman.gov.ua/onlain-resursy-tablytsia>.

Aplikacje do nauki języka ukraińskiego:

https://play.google.com/store/apps/details?id=free.langame_ua.rivex&hl=uk&gl=US.

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.olegnovosad.tekstom&fbclid=IwAR1dnamYbvBQg43TKFX0gpqrsphlIYhxAulAcRR2bSplBHbT0D0JHv2qFts&pli=1>.

17. Akty prawne

Podstawa programowa – wariant III.2. Język obcy nowożytny nauczany jako drugi (kontynuacja 2. języka obcego nowożytnego ze szkoły podstawowej) dostępna pod adresem <https://zpe.gov.pl/podstawa-programowa/szkola-ponadpodstawowa/jezyk-obcy-nowozytny> (dostęp: 16.06.2025).

Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz.U. 2023, poz. 2102).

Rozporządzenie Ministra Edukacji z 20 maja 2024 roku w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. z 20 maja 2024, poz. 781).

Стандарт державної мови „Українська мова як іноземна. Рівні загального володіння A1-C2”: затв. рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови від 29.08.2024 р. № 279 (в редакції рішення Національної комісії зі стандартів державної мови 05.09.2024 р. № 286). https://mova.gov.ua/storage/app/sites/19/standarty/06.09.2024%D0%92%D0%98%D0%94%D0%90%D0%9D%D0%9D%D0%AF_%D0%A3%D0%9C%D0%86_new.pdf (dostęp: 7.06.2025).

18. Bibliografia

- Beacco J.-C., Byram M., Cavalli M., Coste D., Cuenat M.-E., Goullier F., Panthier J. (2016). *Guide for the Development and Implementation of Curricula for Plurilingual and Intercultural Education*. Strasbourg: Council of Europe.
- CEFR CV (2018). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume with New Descriptors*. Strasbourg: Council of Europe.
- Costa D., North B., Shelis J., Trim J. (2003). *Europejski system opisu kształcenia językowego. Uczenie się, nauczanie, ocenianie*. Tłum. W. Martyniuk. Warszawa: Wydawnictwo CODN.
- Council of Europe (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion Volume*. Strasbourg: Council of Europe.
- KMK – Kultusministerkonferenz (2015). *Teil C – Moderne Fremdsprachen. Bildungsstandards für die erste Fremdsprache (Englisch/Französisch) für den Mittleren Schulabschluss*.
- Krumm H.-J., Plutzar V. (2008). *Die Förderung von Mehrsprachigkeit und die Rolle der Erstsprache*. European Commission.
- Levchuk P. (2021). *Ukrainian Language in Polish Public Space*. „Cognitive Studies | Études cognitives” nr 21. <https://doi.org/10.11649/cs.2476>.
- Levchuk P. (2023). *The Ukrainian Language in Polish Public Space after the Russian Aggression against Ukraine in 2022*. „Cognitive Studies | Études cognitives” nr 23. <https://doi.org/10.11649/cs.3053>.
- Levchuk P. (2024). *Wielojęzyczność migrantów wojennych z Ukrainy w Polsce*. Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk. <https://doi.org/10.11649/978-83-66369-74-0>.
- Levchuk P. (2025). *Program nauczania języka ukraińskiego jako drugiego języka obcego w szkole podstawowej*. Kraków: Księgarnia Akademicka.

Little D. (2007). *The Common European Framework of Reference for Languages: Perspectives on the Making of Supranational Language Education Policy*. „The Modern Language Journal” vol. 91(4), s. 645-653.

19. Streszczenie

Program nauczania języka ukraińskiego jako drugiego języka obcego w liceum ogólnokształcącym autorstwa Pawła Levchuka stanowi kompleksową propozycję edukacyjną zgodną z Europejskim systemem opisu kształcenia językowego (ESOKJ). Obejmuje on czteroletni cykl nauki, którego celem jest osiągnięcie poziomu A2+ i przygotowanie do dalszego kształcenia. Program kładzie nacisk na rozwój kompetencji wielojęzycznych, mediacyjnych oraz międzykulturowych. Uwzględnia spiralną progresję materiału, zintegrowane podejście do rozwijania wszystkich sprawności językowych (percepcja, produkcja, interakcja, mediacja), a także dostosowanie treści do indywidualnych potrzeb uczniów. W programie zawarto szczegółowe cele kształcenia, katalogi tematyczne i gramatyczne, rozkład materiału oraz procedury osiągania efektów edukacyjnych. Uwzględniono również aspekty organizacyjne, wymagania kadrowe, ewaluację i możliwość elastycznej modyfikacji programu.

Słowa kluczowe: język ukraiński jako obcy, program nauczania, liceum ogólnokształcące, edukacja językowa, kompetencje wielojęzyczne, mediacja językowa, ESOKJ, poziom A2+, dydaktyka języków obcych, międzykulturowość

20. Summary

The Ukrainian as a Second Foreign Language Curriculum for Polish Upper Secondary Schools, authored by Paweł Levchuk, offers a comprehensive educational framework aligned with the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR). The four-year curriculum's aim is to reach level A2+ and prepare learners for further language development. The program emphasizes plurilingual, mediation, and intercultural competences, structured through a spiral progression model. It integrates all language activities (reception, production, interaction, mediation) and adapts to learners' individual needs. The document includes detailed educational goals, thematic and grammatical catalogs, a teaching schedule, and procedures for achieving learning outcomes. It also addresses organizational and staffing requirements, assessment strategies, and allows for flexible adaptation to local contexts.

Keywords: Ukrainian as a foreign language, curriculum, upper secondary school, language education, plurilingual competence, language mediation, CEFR, A2+ level, foreign language didactics, intercultural education

Autor programu jest znanym i cenionym specjalistą w zakresie dydaktyki języka ukraińskiego jako obcego, posiada odpowiednie kompetencje i zdolności pozwalające na fachowe ułożenie programu nauczania języka ukraińskiego. Jest to dr Paweł Levchuk, adiunkt w Zakładzie Językoznawstwa Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, ba-

dacz wielojęzyczności w środowisku migrantów z Ukrainy. Niedawno dr Levchuk opublikował pionierską rozprawę pt. *Wielojęzyczność migrantów wojennych z Ukrainy w Polsce* (Warszawa 2024), która – jako pierwsza praca z zakresu językoznawstwa – została poświęcona najnowszej fali emigracji spowodowanej agresją Rosji w Ukrainie oraz jej konsekwencjom na gruncie lingwistycznym, ponieważ w mowie uchodźców przeplatają się elementy ukraińskiego, rosyjskiego i świeżo przyswajanej polszczyzny. Paweł Levchuk znany jest także jako inicjator prowadzenia nauki języka ukraińskiego w krakowskich szkołach, organizator i pierwszy koordynator kursów języka ukraińskiego w Instytucie Slawistyki PAN. Dlatego bogate doświadczenie Autora jako animatora języka ukraińskiego w sferze edukacyjnej Polski zasługuje na uznanie i wskazuje, że jest on najbardziej odpowiednią osobą, która mogłaby opracować program nauczania ukraińskiego jako obcego.

Przedłożony do recenzji program autorstwa dr. Pawła Levchuka stanowi nowatorską i kompleksową propozycję dydaktyczną, w pełni zgodną z wymogami współczesnej edukacji językowej, zarówno w wymiarze krajowym, jak i europejskim. Opracowanie to odpowiada na rzeczywiste potrzeby polskiej szkoły ponadpodstawowej, w której język ukraiński staje się ważnym elementem oferty edukacyjnej – jako język obcy o silnym kontekście społecznym, kulturowym i demograficznym. Na szczególne uznanie zasługuje przyjęta przez autora koncepcja programowa, oparta na założeniach indywidualnej i funkcjonalnej wielojęzyczności, zgodnej z rekomendacjami Rady Europy.

Z recenzji prof. Jarosława Polishchuka

WYDAWNICTWO
KSIĘGARNIA
AKADEMICKA

<https://akademicka.pl>

